

Projecte de seguiment de la biodiversitat dels espais de la Fundació Catalunya-La Pedrera

2018

Fundació
Catalunya
La Pedrera

Informe encarregat per la Fundació Catalunya-La Pedrera, Àrea de Territori i Medi Ambient

Empresa contractant: Aprèn, Serveis Ambientals, S. L.

Coordinació i redacció de l'informe: Josep Germain i Otzet.

Entitats i experts que han realitzat els estudis monogràfics: Museu de Ciències Naturals de Granollers; Institut Català d'Ornitologia; Centre Veterinari Montsec; Aprèn, serveis ambientals; Pere Luque; Dàurica, Serveis Ambientals i Biodiversitat; Paisatges Vius; Joan Estrada; Fermí Sort.

Organismes i institucions que han aportat dades addicionals: Aubèrria; MónNatura Pirineus; Parc Natural del Delta de l'Ebre; Dàurica, Serveis Ambientals i Biodiversitat; Parc Natural dels Ports; Institut Català d'Ornitologia.

Síntesi de les dades més rellevants

Durant el 2018 s'ha realitzat el novè programa de seguiment de la biodiversitat de les finques de la Fundació Catalunya-La Pedrera amb l'objectiu de valorar l'estat i les tendències del seu medi natural. El programa de seguiment del 2018 s'ha centrat en 14 espais i ha abastat un conjunt de 43 indicadors. El percentatge d'indicadors valorats de manera positiva arriba al 95 %.

- A les Planes de Son destaca l'existència d'un punt d'alimentació suplementària per a ocells carronyaires que es gestiona des del centre MónNatura Pirineus. Els ocells carronyaires i altres espècies de rapinyaires són una eina molt útil per a potenciar les activitats d'educació ambiental i de divulgació dels valors del medi natural pirinenc que es duen a terme des d'aquest centre. La presència de l'ós bru també constata la bona qualitat ambiental d'aquest espai.

- L'espai Congost de Mont-rebei mostra de manera força clara que bona part de les fluctuacions que presenten els diferents components del seu medi natural estan més relacionades amb les condicions meteorològiques dominants en un any determinat —com els reiterats períodes de sequera— que amb canvis en els seus hàbitats o en la seva gestió, motiu pel qual és un espai adequat per assajar noves pràctiques de gestió que puguin compensar les limitacions ambientals. L'elevat nombre de visitants de l'espai, especialment al sector fluvial, caldria que es regular-lo adequadament per no afectar a espècies tan emblemàtiques com la llúdriga.

- A la Muntanya d'Alinyà, des del 2003 hi ha un punt d'aportació suplementària d'aliment per a ocells carronyaires, el qual ha esdevingut una peça clau del finalitzat projecte de reintroducció del voltor negre a Catalunya. La població de gall fer, espècie emblemàtica dels boscos d'alta muntanya, es manté i la disponibilitat d'hàbitat favorable és prou important com perquè si s'hi du a terme una gestió forestal adequada pugui incrementar. Els estudis de flora constaten la bona qualitat de l'espai i que les espècies avaluades tenen un estat de conservació favorable. Cal remarcar que el model de gestió del medi natural que es du a terme a Alinyà permet el manteniment de les activitats econòmiques tradicionals i contribueix a la dinamització social i econòmica de la vall.

- L'espai Coll de Can Maçana acull en l'actualitat dos projectes LIFE de la Unió Europea, LIFE Montserrat (BIO/ES/94, 2014-2018) centrat en la prevenció d'incendis i la millora de la biodiversitat a partir de la gestió silvopastoral i LIFE Pinassa (NAT/ES/724, 2014-2018) dedicat a la conservació dels boscos de pi pinassa catalans, cosa que demostra l'interès experimental d'aquest espai a l'hora de posar en marxa noves eines de gestió del medi natural en ambients mediterranis d'un cert grau de vulnerabilitat.

- La Llacuna de l'Alfacada és una zona molt interessant per a la conservació de la fauna i els hàbitats aquàtics, i la gestió que s'hi està duent a terme és un bon exemple de com recuperar la funcionalitat ecològica i els valors naturals

d'un aiguamoll litoral. La prohibició de la cacera ha permès recuperar el seu valor ornitològic. L'Aufacada manté la població de fartet, un petit peix característic de les llacunes litorals salabroses que ha estat declarat com a espècie protegida i amenaçada. L'estudi de la seva població de libèl·lules no només facilita dades sobre el seu estat de conservació sinó que també proporciona dades sobre el poc conegut comportament migratori de determinades espècies d'aquest grup d'insectes.

- A la finca de l'Avenc de Tavertet es pot veure com la conservació de la natura i l'ús dels recursos naturals poden ser compatibles. L'estudi que s'ha dut a terme sobre els ocells característics dels espais oberts mostra que l'activitat ramadera que s'hi du a terme és compatible amb el manteniment d'una rica fauna ornítica.

- L'espai Mig de dos Rius és un espai de dimensions reduïdes, però també una clara demostració de que si el territori es gestiona adequadament fins i tot el medi natural d'aquests petits espais pot assolir uns valors remarcables, ja que les dades obtingudes demostren que el manteniment de la pastura i el dall periòdic dels prats beneficien la població de lepidòpters i d'ocells d'aquest espai inclòs al Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà.

- El Bosc de Vilalta és una espai interessant pel fet de trobar-s'hi una parella reproductora d'àguiles cuabarrades i pel fet de mantenir al sector del riu Brugent que el travessa una població de cranc de riu autòcton.

- La finca Puigventós comparteix el seu valor experimental amb la finca Coll de Can Maçana, ja que també s'hi du a terme el projecte LIFE Montserrat (BIO/ES/94, 2014-2018) centrat en la prevenció d'incendis i la millora de la biodiversitat a partir de la gestió silvopastoral, cosa que pot servir per cercar models alternatius de gestió d'espais que han estat abandonats durant dècades i veure com es pot millorar el seu valor des del punt de vista de la conservació de la biodiversitat.

- El Port d'Arnes és una de les finques de més interès per a la conservació, destacant especialment el sector dels Estrets d'Arnes. Les altes parets que voregen el riu Estrets són un bon punt per a la nidificació d'ocells rapinyaires. També és notable el poblament de determinats grups d'invertebrats, com és el cas de les libèl·lules, grup que presenta una diversitat excepcional i que inclou moltes de les espècies de més alt valor per a la conservació de Catalunya. Un dels reptes de l'espai és intentar comptabilitzar aquests valors naturals amb l'ús lúdic i esportiu que hi té lloc.

- A l'espai Can Puig de Fitor, el treball conjunt amb el Consorci de les Gavarres, l'òrgan que gestiona l'espai natural protegit del mateix nom i en el qual se situa la finca de Can Puig de Fitor, ha permès la recuperació d'antigues zones de prats, actuació aquesta que es preveu que afavoreixi la biodiversitat de l'espai.

- L'estany d'Ivars i Vila-sana es va emplenar de nou l'any 2005 i és un bon exemple de les tècniques de recuperació d'espais naturals. Cal estar molt

atents a la seva evolució per evitar que es produeixi un canvi en la seva població ornítica i que les espècies més característiques de zones humides, les més interessants, no vagin cedint lloc a altres més comunes i es banalitzin l'espai.

- L'espai de Can Morgat també demostra l'èxit de les mesures de restauració d'espais naturals, afavorint tant els hàbitats oberts com les zones humides, atès que la seva població de lepidòpters i odonats ha traduït fidelment aquestes millores.

- El Sot del Fuster és un espai de mides força reduïdes i poc conegut, però s'ha anat consolidant com un espai d'alt valor ecològic de la plana de Lleida, com ho demostra la notable colònia d'ardeids que s'hi ha instal·lat, així com el també creixent nombre d'ocells rapinyaires i de cigonyes que hi nidifiquen. La protecció de l'espai, anteriorment afectat per una activitat extractiva, mostra les possibilitats de les tècniques de restauració d'espais naturals, ja que amb uns costos mínims es poden obtenir uns resultats considerables.

Valoració del conjunt d'espais

La taula que segueix mostra els resultats obtinguts d'ençà l'aplicació del programa de seguiment de la biodiversitat dels espais de la Fundació Catalunya-La Pedrera.

Espai	Indicador	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Planes de Son	Nombre màxim de rapinyaires observats									
	Freqüentació de l'espai per l'ós bru									
Congost de Mont-rebei	Diversitat i abundància de lepidòpters									
	Diversitat i abundància d'ocells									
	Tendència dels ambients dels ocells									
	Manteniment de la població de llúdriga									
	Estat ecològic dels prats naturals									
	Estat de conservació de la flora rupícola									
Muntanya d'Alinyà	Ús del PAS i nombre de carronyaires									
	Diversitat i abundància d'ocells									
	Tendència dels ambients dels ocells									
	Població de gall fer									
	Estat de conservació de la flora									
	Estat ecològic dels prats naturals									
Coll de Can Maçana	Diversitat i abundància d'ocells									
	Tendència dels ambients dels ocells									
	Nombre d'ocells anellats									
	Abundància de perdiu									
	Abundància de conill									
	Superfície d'espais oberts									
Llacuna de l'Alfacada	Diversitat i abundància d'odonats									
	Diversitat i abundància d'ardeids									
	Nombre d'ocells aquàtics hivernants									
	Nombre d'ocells aquàtics nidificants									
	Parelles de fumarell carablanc									
	Presència del fartet									
	Presència de la tortuga d'estany									
	Evolució dels hàbitats									
Cingles de l'Avenc de Tavertet	Reproducció d'amfibis									
	Estat ecològic dels prats naturals									
	Nidificació de rapinyaires diürns									
	Parelles d'ocells d'espais oberts									
	Espècies de fauna forestal									
Mig de Dos Rius	Diversitat i abundància de lepidòpters									
	Diversitat i abundància d'ocells									
	Tendència dels ambients dels ocells									
	Població de picot garser petit									
Bosc de Vilalta	Èxit reproductor de l'àguila cuabarrada									
	Abundància de perdiu									
	Abundància de conill									
	Presència de cranc de riu									
Puigventós	Diversitat i abundància d'ocells									
	Tendència dels ambients dels ocells									
	Abundància de perdiu									
	Abundància de conill									
	Superfície d'espais oberts									
	Presència del còlit negre									
Estrets d'Arnes	Diversitat i abundància d'odonats									
	Diversitat i abundància de lepidòpters									
	Nombre d'exemplars d'abellera d'estiu									
	Èxit reproductor de l'àguila cuabarrada									
	Èxit reproductor del voltor									

